

Mavzu: Qariyalarning intellektual va emotsional xususiyatlari

Ajiniyaz nomidagi NDPI ning
Boshlang'ich ta'lim fakulteti

3- "V" kurs talabasi

Xudayorova Surayyo.

Mustaqil ish

Reja:

- *Qarish ontogenezi davri.*
- *Qarish haqida sharq va g'arb mutafakkirlarining qarashlari.*
- *Keksalik sabablari va inson umrini uzaytirish masalaraiga oid qarashlar.*

*Qarish - ontogenezning
tabiiy oxirgi davridir.
Hozirgi vaqtda yoshi
60 - 74 ga to'lgan kishilar
kekxa, 75 – 89 yoshga
kirganlar qari, 90 dan
keyin esa uzoq umr
ko'rgan kishilar deyiladi.*

- *Qari organizmidagi o'ziga xos kasalliklar xususiyatlarini o'rganuvchi fan-geriatriyadir.*
- *Odatda qarishning dastlabki belgilari yetuklik davridan so'ng boshlanadi.*

- *Ayrim oilalarda uzoq umr ko'ruvchilarning ko'p uchrashiga avvaldan ahamiyat berib kelingan. Bunda oilalarda uzoq umr ko'rish belgisi nasldan-naslga beriluvchi ekanligi aniqlangan.*

- *I. I. Mechnikov tomonidan tavsiya etilgan nazaryaga asosan qarish faqat biologik omillargagina emas, ijtimoiy omillarga tubdan bog'liqdir. Uning fikriga ko'ra odam organizmida umri davomida o'z- o'zini zaharlash kuzatiladi.*

Qarish haqida sharq va g'arb mutafakkirlarining qarashlari.

- **Abu Ali Ibn Sino uzoq yashash xususida so'z yuritib, fel-atvorning yumshoq, vazmin bo'lishi, o'z vaqtida ovqatlanishi , ozoda yurishi va tanani ortiqcha narsalardan tozalab turishi, qaddi- qomatni to'g'ri tutishi, to'yib uxlashi va o'zini tik tutishga alohida e'tibor berishni uqtirgan edi.**

- ***Rossiya fanlar akademiyasi
Gerontologiya jamiyati
prezidenti Viladimer
Nikolayevning fikriga ko'ra,
keksayish jarayonini
to'xtatishning iloji yo'q,
ammo uni sekinlashtirish va
120 yilgacha yashashi
mumkinligini aytgan.***

- *M.P. Povlov esa qarishning sabablarini markaziy nerv sistemasidagi o'zgarishlar bilan bog'laydi. Keksalik sabablari va inson umrini uzaytirish masalariga oid qarashlari ilk bor Gippokrat, Ibn Sino, Klavdiy, Galen*

- Prezidentimiz BMT bosh Assimbeliyatsiyasining ming yillik rivojlanishi maqsadlariga bag'ishlangan yalpi majlisidagi nutqida: “qarib 20 yil mobaynida kishilarning o'rtacha umr ko'rishi 67 yoshdan 73 yoshga, ayollarning umr ko'rishi esa 75 yoshgacha oshdi” deb takidlagan edi.

- *Yosh o'tishi bilan insonning mehnat qobiliyati pasaya boradi. Salga toloqib qoladi. Shu sababli, qari kishining ahvoli yaxshi bo'lsa ham og'ir ish qilmasligi kerak. Bu davrda ovqatlanish, mahnat va dam olish rejimiga qat'iy rioya etishi kerak.*

2007- yilda Jenevada o'tkazilgan xalqaro gerentologlar kongerisida insonlarning yosh davri quyidagicha belgilangan: I -I I yosh bolalik, 55 – 65 yosh kishilarning ong va tafakkuri yetilgan, cho'qqiga chiqqan, 65 -75 yosh ulug'vorlik va nihoyat 75 – 85 yosh keksalik davri hisoblanadi. Shuningdek 90 yoshdan oshganlar uzoq umr ko'ruvchilar sirasiga kiradi.

- ***Mutaxasislarning fikriga ko'ra, so'ngi vaqtda iqtisodiy jihatdan rivojlangan, ijtimoiy jihatdan yaxshi himoyalangan tibbiy xizmat sifati yuqori darajada bo'gan mamlakatlarda 100 yoshdan oshayotganlarning soni ortib bormoqda.***

- *I.A. Karimov kirib kelayotgan 2015 – yilni ham qariyalarga yana e'tiborini qaratib “Keksalarni e'zozlash” yili deb e'lon qildi, Shu tufayli keksalar uchun sharoitlar yaratib berishini o'z nutqida aytib o'tdi.*

***E'tiboringiz uchun
raxmat.***